

ՀԳ-11

Տ. ԳԱՐԲԵ ՅԵՎ Զ. ԶԱԿԱՆՆԱՅՈՒՆՅԱՆ

42

ՄԻ ԽՈՂԱՐԱՐ - ԱՄԲՈՂԶ ՔԱՂԱՔԻՆ

891.710
9-13

30 MAY 2011

1813

|| ա. Բ. Մ.
3-1391a

8105 .80 .5 1

891.715
9-13.

Տ. ԳԱԲԲԵ ՅԵՎ Զ. ԶԱԴՈՒՆԱՅՍԿԱՅԱ

ՄԻ ԽՈՂԱՐԱՐ-ԱՄԲՈՂՋ ՔԱՂԱՔԻՆ

ՆԿԱՐՆԵՐԸ ՅԵՎ ԾԱՊԻԿԸ
ՅԵ. ՍԱՖՈՆՈՎԱՅԻ

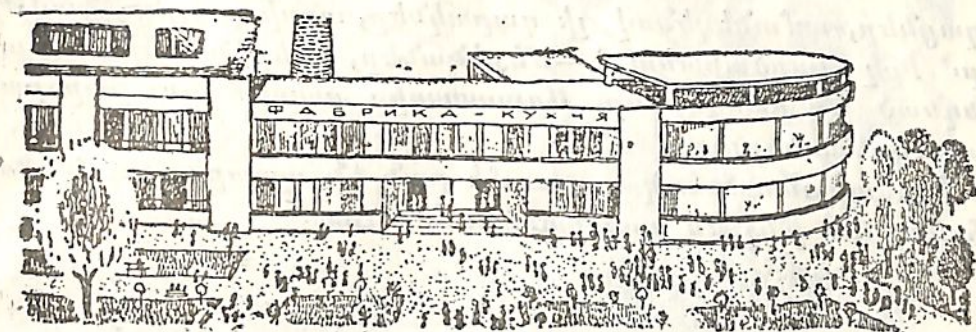
Պուստիճից քարգմանից
ՅԵ. ԳԱՂԱՇԵԱՆ

4813

ԳԵՏԱԿԱՆ ՀՐԱՏԱՐԱԿԶՈՒԹՅՈՒՆ
ՅԵՐԵՎԱՆ 1936

1

Կարլ Մարքսի փողոցի վրա կառուցել են մի նոր տուն: Այդ տան պատահաններն այնքան շատ են, վսր թվում է, թե բոլորովին պատեր չկան: Տունը բարձր է, չորս հարկից ավելի բարձր, բայց յերկհարկանի յե:

Տունը մյուսներից բոլորովին առանձնացած է. յետևը կա մեծ պարտեզ: Ծառուղիները ծածկված են ավազով, խոտը հավասար խուզված է, իսկ ծառերը դեռ այնքան փոքր են, վոր իրենք-իրենց կանգնել չեն կարող՝ նրանք հենված են փայտերին:

Տան դռները լայն են, ինչպես թատրոնում, իսկ տան մոտ ցցված է մի բարձր աղյուսաշեն ծխնելույզ, ինչպես գործարանում է լինում:

Այս ի՞նչ է. թե գործարան է — գործարան չէ, թե թատրոն է — թատրոն էլ չէ:

Մուտքի դռան ճակատին գրված է.

ԳՈՐԾԱՐԱՆ-ԽՈՂԱՆՈՑ

Ինչպե՞ս թե — և՛ գործարան, և՛ խոհանոց:
Խոհանոցը գործարանի նման չէ:
Խոհանոցում կան — պլիտա, պրիմուսներ, թեյնիկներ, մը-

Գրա. խմբ. Ա. Հայրյան
Տեխ. խմբ. Տ. Խաչվանյան
Լեզվ. խմբ. Արմ. Առսամյան
Սրբագրիչ՝ Հ. Մանուկյան

Գեղարարի տպարան
Գլխավոր լիազոր 282, պատվեր 139
Հրատ. 3181, արժեք 5000

Հանձնված է արտադրության համար 1936 թ.
Մատչելի է արտադրության համար 1936 թ.

4875-87

սաղացներ, ամանեղենով լի դարակներ, աղբի դուլեր, նավթի շշեր: Իսկ գործարանում — մեքենաներ, մեքենաների առաջ կանգնած են բանվորներ: Առաստաղից սողում են բարձրացնող մեքենաները:

Գործարանում հազար ու մի բան են պատրաստում: Իսկ խոհանոցում ի՞նչ են պատրաստում: — Ճաշ:

II

Տունն ունի յերկու մեծ դահլիճ: Մեկի առաջին հարկում, մյուսը — յերկրորդ: Դահլիճներում դրված են փոքրիկ սեղաններ: Սեղանները շաղանակագույն են և ծածկված են վնչ թե սփռոցով, այլ յերկնագույն ապակիներով:

Յուրաքանչյուր դահլիճ վերջանում է կիսաշրջանով: Կիսաշրջանում նույնպես սեղաններ են դրված, բայց վոչ թե շաղանակագույն և ապակով ծածկված, այլ բոլորովին սպիտակ և առանց ապակու:

Սպիտակ փոքրիկ սեղանները շատ ցածր են: Այստեղ աթոռակներն ել շատ ցածր են: Միայն պատուհանների գոգերը բարձր են: Ամբողջ դահլիճում կարող ե տեղավորվել վեց հարյուր մարդ, իսկ փոքրիկ սեղանների շուրջը՝ հարյուր յերեսու:

Պատուհանները հենց նրա համար են բարձր շինված, փոքր յերեսուսները ճաշի ժամանակ այնտեղ չբարձրանան:

Դահլիճները, բայց են ամբողջ որը: Մարդիկ գալիս են ճաշում ու գնում: գալիս, ճաշում ու գնում:

Իսկ այդքան մարդկանց ինչպես կերակրել:

III

Գործարան-խոհանոցում ամեն հերթի պատրաստում են տասներկու հազար ճաշ, իսկ աշխատում են յերկու հերթի:

Ուրեմն, մեկ որում՝ քսան չորս հազար ճաշ: Յեթե յերկրորդը կոտլետ լինի, ուրեմն կանի քառասուն ութ հազար հատ կոտլետ: Այդքան կոտլետով մի ամբողջ հրապարակ կարելի չե ծածկել:

Գերմանական մի հին հեքյաթ կա Շլարաֆիա յերկրի մասին: Ահա այդ հեքյաթը. — Ծովի այն կողմը մի յերկիր կա, մեզ արմանալի յերկիր, անունը՝ Շլարաֆիա:

Արտաքուստ այստեղ վոչ մի աչքի ընկնող բան չկա. — գետեր կան, սարեր, քաղաքներ: Տները պատուհաններով, կտուրներով և ծխնելույզներով: Խոզի ձագերը վազվզում են, բազբերը ջրերում լողում են: Իսկ յեթե լավ նայես, կտեսնես, վոր այստեղ սարերը հողից չեն, քարից չեն, այլ բրնձից ու կրուպայից, այն ել յեփված, պատրաստի շիլա: Գետերն ու լճերը լիքն են կաթով, իսկ հորերը — գարեջրով: Ծառերի վրա թռչվածքներ են բուսած: Բանջարանոցում վարունգներն իրենց թփերի վրա արդեն աղ դրած են, կաղամբն ել յեփած, պատրաստ:

Գազարն այնպես չի բուսնում, ինչպես մեզ մոտ, այլ բոլորովին թարս: Թփերը գետնի տակ, իսկ ինքը դուրս ցցված, արդեն մաքրած, ուտելու պատրաստ:

Փողոցները պանրով են սալահատակած: Տների պատերը հացից են, կտուրները՝ սուխարուց, պարիսպները՝ յերշիկից:

Բազերն այդ յերկրում լողում են տապակված, իսկ ձկները յեփված կամ խորովված: Խոզի ձագերը, վոր վազվզում են փողոցներում, լցրած են շիլայով: Նրանց մարմնի մեջ խրված են դանակ ու պատառաքաղ: Բավական ե սուլես, բաց անես բերանդ, տապակած թռչնիկը կթռչի, ուղղակի բերանդ կմտնի: Ծվծվացնես թե չե՝ խոզի ձագը մոտդ կվազի — կտրի ու կեր:

Այ, յեթե Շլարաֆիայում տեսնենք քառասուն ութ հազար կոտլետ, իսկի յեղ արմանալի չի լինի, վորովհետեւ դա հնարովի յերկիր ե: Հեքյաթում կոտլետները խոտի պես բուսնում են, իսկ իրականում պատրաստվում ու յեփվում են: Պետք ե միտք գնել, բերել, լվանալ, տապակել: Տանտիկիներն ամբողջ օրը խոհանոցում զբաղվում են, և ընդամենը պատրաստում են հինգ-վեց մարդու ճաշ:

Իսկ ինչքան պետք ե քարշ, գալ քսան չորս հազար ճաշ պատրաստելու համար:

IV

Գործարան-խոհանոցում բուն խոհանոցն այնքան մեծ է, վոր այնտեղ հինգ բնակարան կտեղավորվի: Պատերը սպիտակ են, փայլուն, իսկ հատակը պատրաստված է մոխրագույն հարթ քառակուսիներից: Պլիտաներն ընդամենը յերկու հատ են, բայց ինչպիսի պլիտաներ: Ամեն մեկի վրա կտեղավորվի մեք կաթսաներից հարյուր հատ: Պլիտաների վրա դրված են մեծ պղինձներ և թավաներ, պղինձները տակառի չափ են, իսկ թավաները — վաղվելու կոնքից ել մեծ:

Իսկ ով է այդտեղ յեփում ու տապակում:

Պլիտաների մոտ անց ու դարձ են անում խոհարարները՝ սպիտակ խալաթ հագած ու սպիտակ թասակները գլխներին: Այնտեղ նայում են, այստեղ խառնում: Սակայն վոչ մի բանի համը չեն փորձում:

Տանտիկիներն մոտ այդպես չի: Ճաշ յեփող կինը միշտ գդալով համը տեսնում է ու բերանն ել չփչեցնում: Յեթե աղը պակաս է, ելի յե գցում: Քաղախն է քիչ, — քաղախ է լցնում: Բոլորն աչքի չափով ու համը տեսնելով է իմանում:

Իսկ խոհարարները կարիք չունեն ճաշի համը փորձելու, և ինչպես կարող են նրանք այդքան շատ կաթսաների ճաշի համը տեսնել: Նրանց մոտ ամեն ինչ կշռված է, չափված ու ստուգված, ինչպես գեղատանը: Նրանք ամանց համը փորձելու ել գիտեն, թե վո՞ր բանից ինչքան է հարկավոր մի կաթսա սուսպի կամ մի խոշոր կաթսա սոուսի համար:

Տանտիկիներ ճաշի մեջ գցում է մի պտղունց աղ, մի գդալ քաղախ: Յեվ մեծ բան չե, յեթե մի քիչ աղի կամ թթու լինի:

Իսկ խոհարարը մեծ պղնձի մեջ մի անգամից գցում է հինգ կիլո աղ, քաղախն ել լցնում է լիտրով:

Ի՞նչ կստացվի, յեթե նա հանկարծ մի կիլո ավելի աղ գցի: Մի անգամից հազար բաժին ճաշ կանպետքանա:

Գործարան-խոհանոցում պլիտաները գտնվում են աջ կողմում, իսկ ձախ կողմում դրված են մեծ կաթսաները: Կաթսաներն այնպես չեն, ինչպես մեք մոտ — տանը՝ սև ու մրոտ, այլ սպիտակ, հարթ ու փայլուն են: Կաթսաները քսան յերկու հատ են, և նրանք այնքան մեծ են, ինչպես փողոցներում ամառն ասֆալտ յեփելու համար դրված կաթսաները: Յեվ կաթսաները վո՞չ թե վառարանի վրա յեն դրված, այլ ուղղակի հատակին:

Իսկ ինչո՞ւ յե սուսպն այդպես քլթթվում: Այդ ինչպիսի՞ կաթսաներ են: Ինչպես է ճաշը դրանց մեջ յեռում, ամանց կրակի: Շլարաֆիա յերկիրն է սա, ինչ է:

Վոչ, վոչ թե Շլարաֆիան է, այլ գործարան-խոհանոցը: Գետնի տակ մի կաթսայից դեպի մյուսը շողեխողովակներ են անցկացված: Այդ խողովակները հավասար շերտերով յամբ քաղնում են կաթսաները, և ճաշն այդպես ավելի լավ է յեռում, քան թե պլիտայի վրա: Կաթսայում միանգամից յեփվում է չորս հազար հինգ հարյուր ավա՞ն սուսպ:

Մի կաթսայում կարող փիլն ահա յեփվել է: Մոտեցավ սպիտակ խալաթով բանվորը, բարձրացավ աթոռի վրա ու սկսեց կարտոֆիլը հանել: Հասկանալի յե, վոր գդալով չի լինի, գդալով հազիվ հազ յերեք հատ կարտոֆիլ կվերցնես: Բանվորը կաթսայից կարտոֆիլը հանում է մեծ շերեփով: Շերեփը մի դույլի չափ է և բահի նման փայտե կոթ ունի: Բանվորն այնպես է դատարկում կաթսան, կարծես թե գետինն է փորում: Ուղղակի Շլարաֆիա յերկիրն է:

Պատերի տակ դրված են մեծ պահարաններ — մետաղաշեն

ու փայլուն, ինչպես բժշկի առանձնասենյակում: Պահարանները դարակներում զանազան բանջարեղեն է դրված: Կանցնիկես ժամ և բոլորը կեփվի: Վորովհետև դրանք շոգեպահարաններ են: Պահարանի վրա ջերմաչափ է շինված, փորպեսպի կարողանան իմանալ, թե փորքան գոլորշի ախտի ներս թողնել: Այդ ջերմաչափը ժամացույցի նման կլոր է: Սլաքը ցույց է տալիս աստիճանը:

Պլիտայի վրա ճաշերը տապակվում են ու յեռում, իսկ ուր են սեղանները, փորոնց վրա պատրաստվում է այդ բոլորը: Վորտեղ են կճպում կարտոֆիլը, փորտեղ են լվանում ձուկը: Վորտեղ են պատրաստում կոտլետները:

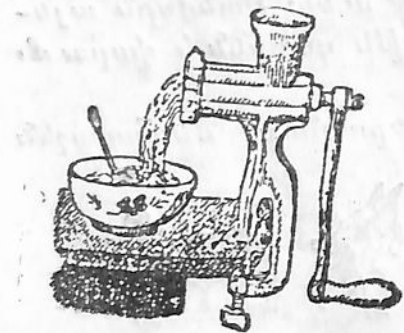
Պլիտաների և կաթսաների արանքներով անց ու դարձ են անում սայլակները, ինչպես կայարանում է լինում: Մաքրած կարտոֆիլը բերում են, կտրտած միսը ներս հրում, իսկ յեփածն ու տապակածը — դուրս տանում:

▼

Պուտիլովի գործարանում կան զանազան ցեխեր, որինակ՝ չուգունաձուլարանը, պողպատաձուլարանը, մետաղներ կոելու և մեխանիկական ցեխերը: Յուրաքանչյուրն իր աշխատանքն է կատարում:

Գործարան-խոհանոցում նույնպես տարբեր ցեխեր կան: Նրանք կոչվում են՝ ձկնեղենի ցեխ, մսի ցեխ, բանջարեղենի ցեխ և հրուշակի ցեխ:

Մսի ցեխում կա յերեք արհեստանոց: Առաջին բաժնում միսը լվանում են, յերկրորդում — աղում, իսկ յերրորդում — աղացած միսը կոտլետների յեն բաժանում:

Միսը լվանում են ապակեփայլ աղ-յուսից շինած վաննաներում, փորոնք կպած են պատերին, իսկ նրանց վերեր ջրի ծորակներն են: Վաննաների մեջ դարսում են մսի մանր, կարմիր

կտորները: Առատ ջուր են բաց թողնում և խառնելով մսի կտորները, մաքուր լվանում են:

Հարևան սենյակում առաստաղից կախված են լայն փոկեր, փորոնք պատեցնում են անիմները: Մեքենան դրժում է:

Այդ ի՞նչ մեքենա յե: Դա մսաղացն է:

Տանը մսաղացն ամրացնում են սեղանին և ձեռքով պտտեցնում: Յուրաքանչյուր հինգ րոպեն մի անգամ մսաղացի ծակոտիները բռնվում են: Պետք է քանդել ամբողջ մեքենան և ծակոտիները լուց կով մաքրել: Ծիլերը փաթաթվում են պտուտակին, մնում մսաղացի մեջ և չեն թողնում, փոր նա պտտվի:

Յեթե բարկանաս և ուժով պտտեցնես — մսաղացը կշրխկա, կպոկվի տեղից ու զետի՛ն կընկնի:

Գործարան-խոհանոցում մսաղացը վայր չի ընկնի: Տեղ ել չկա ընկնելու, փորովհետև ամրացված է հատակին: Մեր տնային մսաղացն այնքան է նման այդ մսաղացին, փորքան մանկական հեծանիվը նման է իսկականին:

Այդ մեծ մսաղացը բռնակ չունի, այլ դրա փոխարեն մի անիվ ունի: Փոկերն անիվն են պտտեցնում, իսկ անիվը պտուտակն է պտտեցնում: Յեվ այնպես ուժեղ է պտտեցնում, փոր փոշ մի ճիլ չի դիմանում:

Մսաղացի կողքին թխթխկում է մի ուրիշ մեքենա. դա մսահունցն է:

Մեր խոհանոցներում դա չկա: Այդ մեքենայի մեջ դարսում են կարմիր փափուկ մսի կտորները և հացի փափուկ մասը՝ թրջված: Թխթխկում է մսահունց մեքենան, պտտվում ու դուրս է գալիս վարդագույն խառնուրդը — չես կարող ջուկել, վորտեղ է միսը, վորտեղ — հացը:

Մսի ցեխում կա յերկու մսահունց ու յերեք մսաղաց մեքենա:

Յերրորդ սենյակն ավելի փոքր է, քան առաջին յերկուսը և այնտեղ ամենուրեք դարակներ են: Ուղղակի ինչպես գրադարանում: Միայն թե գրքերի փոխարեն այնտեղ դարաված են պատրաստած, ծեծած սուխարու մեջ թաթախված կոտլետները, բիտկիներն ու հավասար կտրտված մսի շերտերը:

Այս սենյակն են գալիս սայլակները և այստեղից են խոհանոց տանում պատրաստի կոտլետները:

Ահա թե ինչպես են միանգամից քառասուն ութ հազար հատ կոտլետ պատրաստում:

V I

Կարտոֆիլը կարելի չէ լվանալ առանց ձեռքերի և կճպել առանց դանակի:

Պտտվում է մի յերկար, մետաղե տակառ, վորի ներսում ձախից — աջ և աջից — ձախ ցայտում են ջրի փոքրիկ շատրվաններ: Կարտոֆիլը ջրի մեջ պարելով այնքան է մաքրվում, վոր կարծես թե ամեն մի հատն առանձին են ձեռքով մաքրել:

Այդ բոլորը պարզ յերևում է, վորովհետև տակառը մաղի պես ծակոտիներ ունի: Կարտոֆիլը լվացող մեքենայից ուղղակի գլորվում է կճպող մեքենայի մեջ: Այդտեղ պարելու հնար չկա: Այնպես նեղվածք է, վոր կարտոֆիլների արանքում, նույնիսկ ասեղ չի տեղավորվի: Քսվում են կարտոֆիլներն իրար, քսվում են այնպես, վոր նույնիսկ ճռճում են, և մեկը մյուսի կճեպը վրայից քերում, մաքրում է:

Մեքենայի մեջ մտնում են գունավոր, իսկ դուրս են գալիս այնտեղից ձվի պես սպիտակ, մաքուր:

Բանվորուհիների գործն այն է, վոր մի կողմից կարտոֆիլը լցնեն տակառի մեջ, իսկ մյուս կողմից դուրս հանեն:

Բանջարեղենի ցեխում բանվորուհիները մաքուր, սպիտակ խալաթներ են հագած, ուղղակի վոչ վոք չի հավատա, թե այդտեղ կարտոֆիլ են մաքրում կամ պտուղների հյութ քամում: Կիսելի հա՛յ:

Ինչպես կարելի չէ պտուղներից հյութ քամել և խալաթը չկեղտոտել:

Այ, այնպես, ինչպես կարտոֆիլն են մաքրում — մեքենայով:

Արագ է աշխատում պտուղներ ճզմող մեքենան: Մի մեծ պղինձ կիսելի հյութը նա ընդամենը տաս րոպեյում է քամում:

V II

Ամառը փողոցներում կանգնած են անիվավոր, յերկնագույն ու կանաչ սնդուկներ:

Սնդուկի մոտ կանգնած է մի մարդ կտավե գոգնոցով ու թևնոցներով: Դա պաղպաղակ վաճառողն է:

Սնդուկին մի տախտակ է փակցրած, վորի վրա գրված է.

Մ. ՊԵՏՐՈՎ

Ն. ԲՈՒՐՈՎ

Իսկ մի սնդուկի վրա յեւ գրված է.

Ա. Ս. ՊՈՒՇԿԻՆ

Բայց նա ի պատիվ մեծ բանաստեղծի չի գրել, այլ հենց իր ազգանունն է այդպես:

Պուշկինից շատ են պաղպաղակ փում, շատ ավելի, քան ուրիշներից:

Մի բաժին գնում են, ուտում ու հետո պարծենում, թե այսօր ինքը՝ Ալեքսանդր Սերգեյեվիչ Պուշկինն ինձ հյուրասիրեց պաղպաղակով:

Յեվ չես ստում, և ծիծաղելի յե:

Այդ Պուշկինն ամենևին չի սիրում մի տեղ կանգնել, — մի տասը բաժին վաճառում է թե չե, տեղափոխվում է մի ուրիշ անկյուն: Դու մինչև վերցնում ես տասը կոպեկանոցներդ ու գալիս, կանաչ սնդուկն արդեն ել չկա:

Դեռ լավ է, վոր մյուս փողոցում պաղպաղակ վաճառող կա, վորն ամբողջ օրը կանգնում է միևնույն տեղում:

Սրա մոտ վո՛չ թե անիվավոր սնդուկ է; այլ մի ամբողջ տնակ: Նույնիսկ պատուհանը ծածկված է սպիտակ վարազույրով: Տնակը ներկված է կապույտ գույնով, իսկ տախտակի փոխարեն՝ ամբողջ պատի վրա գեղին տառերով գրված է՝

ԼԵՆՍՊԱՌԿՈՊ

Այդպիսի մի տնակ ել կա մյուս փողոցում: Այդում նույնպես:

Բոբրովն իր սնդուկի համար ինքն է պաղպաղակ պատրաստում: Պուշկինը — նույնպես: Իրենք կաթը գնում են, իրենք ել ջուր են խառնում, վոր եժան լինի՝ Սախարինը շաքարից եժան է, իսկ ամեն մի վաճառած բաժնից պետք է վորքան կարելի յե շատ ոգուտ ստանալ: Հեց դրա համար ել պաղպաղակ վաճառողները շառարի փոխարեն սախարին են գցում պաղպաղակի մեջ: Թե՛ քաղցր է լինում, թե՛ եժան:

Պաղպաղակ վաճառողները մի ուրիշ ծախս ել ունեն, — պղնձե ամանեղենը կլայկելու ծախսը: Նրանք չեն սիրում անտեղի փող ծախսել և պատրաստում են չկլայկած ամաններում:

Գալիս է գնորդը, մի բաժին պաղպաղակ ուտում, վճարում քսան կոպեկ ու գնում: Բայց յերկու ժամից հետո սկսում է սրտի խառնոց զգալ ու կծկվել: Խեղճը թունավորվել է պղնձի արջասպով:

Իսկ պաղպաղակ վաճառողն արդեն չկա — նրա սնդուկն անիվավոր է, չէ:

Իսկ վորտեղի՞ց է պաղպաղակ վերցնում Լենսպուկոպի պաղպաղակ վաճառողը: Գործարան — խոհանոցի հրուշակի ցեխում կա մի սենյակ, վորի մի պատն ամբողջ զբաղեցրել է ցինկե պահարանը, իսկ մյուս պատի տակ գրված է պաղպաղակ պատրաստող հինգ գործիք:

Բայց վո՛չ այնպիսին, ինչպես Պուշկինն ունի, այլ տասն անգամ ավելի մեծ, շագանակագույն, լաքած և ամրացված փայլուն ողակներով:

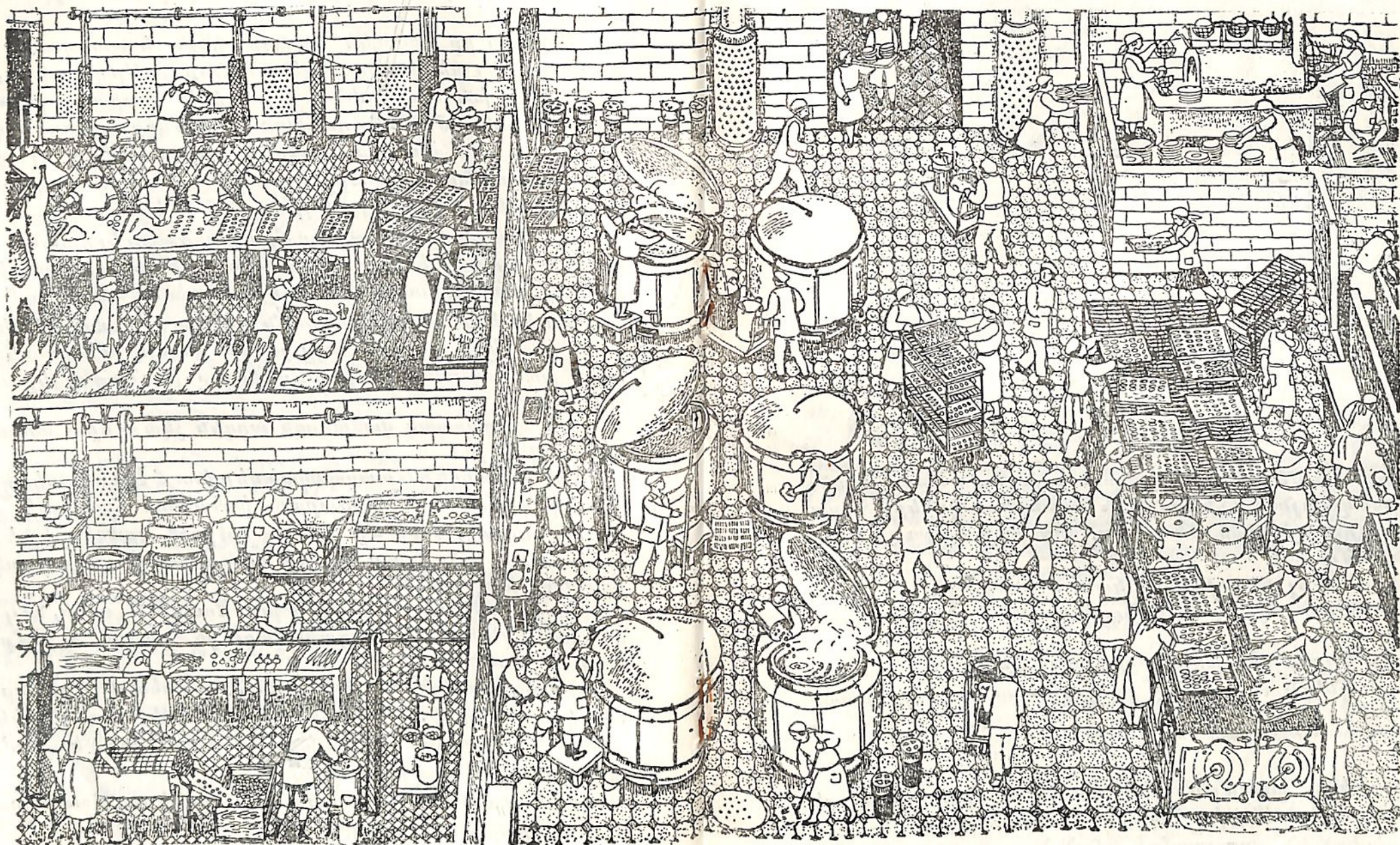
Հատուկ բժիշկներ կան, վորոնք հետևում են, վոր ամեն ինչ կարգին լինի, ժամանակին՝ կլայկվի, ժամանակին մաքրվի: Պաղպաղակը վո՛չ թե ինքը Լենսպուկոպն է պատեցնում, այլ ելեկտրականությո՜ւնը:

Մեկ ժամում յուրաքանչյուր գործիքը պատրաստում է հիսուն լիտր պաղպաղակ:

Բանվորուհին դուրս է բաշում լիքը կաղապարը և դնում

ցինկէ պահարանի մեջ։ Այդ պահարանն այնպէս ե կառուցված, վոր պաղպաղակն այնտեղ չի հալչում։ Պատերն ու դռները հաստ են և շինված են այնպիսի մետաղից, վոր տաքութիւնը ներս չի թափանցում։

Իսկ ներսում ել խողովակներ կան, վորոնց միջոցով սառն ողն ե ներս գալիս։ Այդ պահարանում ցուրտ ե, ինչպէս սառնարանում։

Ամեն որ Գործարան-խոհանոցի բակն են հափաքվում ա-նիվալոր տնակներն ու ամբողջ քաղաքի համար պաղպաղակ տանում։

VIII

Ժողովրդական տանը մի անիվ կա, վորի վրա կարելի յե նստել ու պտտվել։ Անիվը հսկայական մեծութիւն ունի և նրան ամրացված են պատշգամբի նման նստարաններ։

Հասարակութիւնը նստում ե այդ անիվի վրա ու հայդե։ Թնչում ե նստարանը վեր, իջնում ե ցած։ Վերևում կտուրներն են յերևում, ցածում փոշին ե քուլա-քուլա բարձրանում։

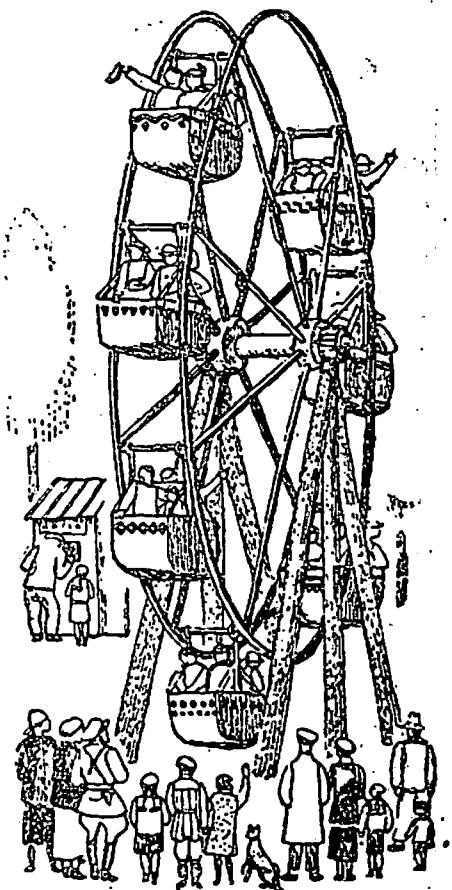
Ժողտանը՝ այդ անիվի շուրջը միշտ ահագին հասարակութիւն ե հա-վաքվում։

Գործարան-խոհանոցումն ել կա այդպիսի մի անիվ, բայց ավելի փոքր ե և վրան վոչ թե մարդիկ, այլ ափսեներն են պտտվում։ Նրա տարանների փոխարեն — մետաղե ցանցեր են։ Յուրաքանչյուր ցանցում կողքի վրա դրվում ե մի ափսե, անիվը պտտվում ե։ Անիվի տակ շինված ե մի մեծ բակ, յեռացրած ջրով լիքը։ Յածում ափսեն անցնում ե յեռացրած ջրի միջով, իսկ վերե-վում ամեն կողմից վողողում են շատրվանները։ Այդպէս յերեք ան-գամ պտտվելուց հետո ափսեն դուրս ե գալիս այնքան մաքուր, վոր կարծես թե խողանակով սրբած լինի։ Այ թե ինչպիսի մեքենա յե։

Անիվի մոտ կանգնած ե մի բանվորուհի, վոր ձեռքերին ռետինե ձեռնոցներ ե քաշել՝ մինչև արմունկները։

Նա հերթով հանում ե թաց ափսեներն ու դարսում ցան-ցանման դարակներում՝ չորանալու։ Մի բոպելում արդեն պատ-րաստ ե մի դյուծին ափսե։

Տանը կնոջ համար ամենաձանձրալի գործն ամանեղեն լվանալն ե։ Յերբ ճաշ ես պատրաստում, դեռ ելի փոշին, գի-տես ինչի համար ես աշխատում — ճաշ կուեննաս։ Բայց ահա

ճաշեցինք: Ամեն ինչ կերանք, վերջացրինք: Պետք է արդեն հանգստանալ, բայց դու նորից խոհանոց ես գնում, վառում ես պրիմուսն ու նորից ջուր տաքացնում: Ափսեները կեղտոտ են, ճարպոտ, կախաները մրոտված: Ամանեղենը կմաքրես, սա-կայն ինքդ կկեղտոտվես:

Գործարան-խոհանոցում քանի-քանի մարդիկ են ճաշում, քանի-քանի ափսեներ են կեղտոտվում: Մատուցարաններով լվացման սենյակ են քարշ տալիս անագին թվով կեղտոտ ափսեներ, իսկ մյուս դռնով դուրս են բերում մաքուր ափսեներով լիքը մատուցարանները:

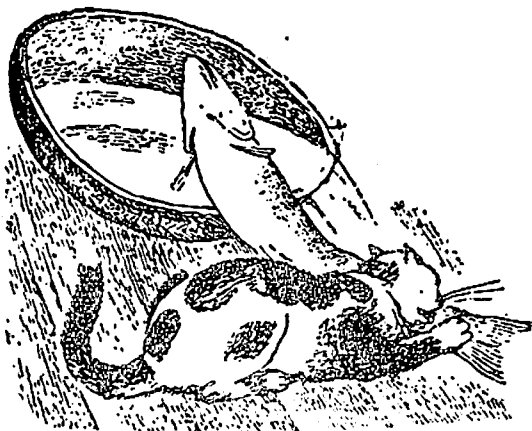
Շատ արագ ես պատվում անիվը:

IX

Կոոպերատիվում դարսված եյին զանազան ձկներ, բրամ ձուկ, պերկես, ծովածածան, քարթակ և յերկու հատ շիդաձուկ: Շիդաձկները բոլորովին նման եյին իրար և յուրաքանչյուրը նրանցից կշռում եր մեկ կիլո յերեք հարյուր գրամ: Միայն թե նրանցից մեկի գույնը կապույտին եր տալիս, իսկ մյուսինը՝ կանաչին: Կապտավուն ձուկը գլեց մի տնտեսուհի: Նա բաց

արեց ձկան աչքը և նայեց՝ մաքուր ե, թե վոչ. շուռ տվեց խրոխկները, նայեց՝ կարմիր են: Ապա դրեց գամբյուղի մեջ: Խեղճ ձկան պոչին կարտոֆիլը լցրին, իսկ գլխին սեղմեցին նավթով լիքը մի շիշ:

Տնտեսուհին հենց փորտուն յեկավ, դուրս քաշեց ձուկը նավթի ու կարտոֆիլի տա-

կից: Ապա մի ամանի մեջ ջուր լցրեց, դրեց գետին ու ձուկը գցեց մեջը:

Գետնին նստած եր կատուն: Նա նայեց ձկանը, նայեց ու հանկարծ ճանկեց:

— Փիշո, փիշո, — ճչաց կինը, բայց կատուն ձկան պոչի կեսը կրծել եր արդեն:

Անպոչ կապույտ ձուկը հանեցին ջրից, մի բուլթ դանակով քերեցին, փորը մաքրեցին ու գցեցին կաթսայի մեջ:

Ժամը յերեքի մոտ ձուկը յեփվեց: Իհարկե հարկավոր եր, փոր ժամը հինգին մոտ յեփվեր, բայց շտապեցին, փորովհետև դրանից հետո պրիմուսի վրա դեռ պիտի սուպ յեփվեր, ապա կարտոֆիլը յեփվեր ու հետո կիսելը: Յեփված ձուկը հենց կաթսայով վերցրին, փաթաթեցին մի մեծ փալասով ու վրան ել մի բարձ դրին, փոր չսառի:

Յերեք ճաշի ժամանակ կաթսան բաց արին. ձուկն այլևս չկար:

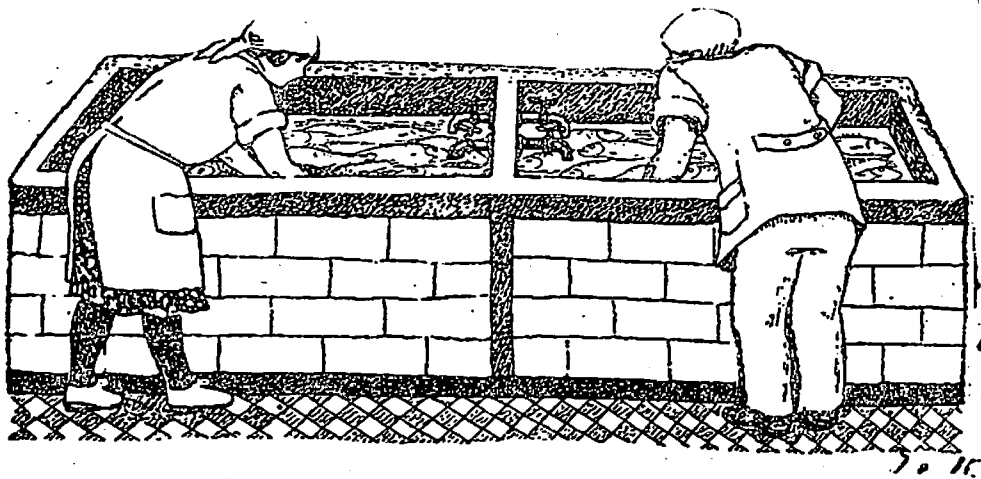
Ձկան փոխարեն ինչ-փոր սպիտակ շիլա յեր. Զրի մեջ յերկար մնալուց՝ ձուկը բոլորովին քրքրվել եր: Դեռ դրան ել ավելացրեք այն, փոր բոլորովին սառն եր արդեն:

Մյուս շիդաձուկը — կանաչագույնն ավոյի շուտ կերան, քան կապույտը, — փոչ թե ժամը հինգին, այլ տասներկուսին, բայց նա ավելի շատ արկածներ ունեցավ, քան մյուսը:

Սկզբում նրան ել մյուս ձկների հետ արկի մեջ գցեցին: Արկղը դրին բեռնատար ավտոյի մեջ, փոր դղրդալով անցավ փողոցներով: Մի փողոցում նա մտավ մի բակ ու կանգնեց: Արկղը գլորվեց ավտոյից ու փայտե թեք ճանապարհով սողաց դեպի ցած: Ապա թուշկոտաց կշեռքի վրա ու շարունակեց իր ճանապարհը սայլակով: Սայլակը մտցրին մի ինչ-փոր սենյակ ու բոլոր ձկները դուրս թափեցին արկղից:

Այդ սենյակում մութն եր ու շատ ցուրտ: Պատերի ու առաստաղի վրայով ցանցաձև անցնում եյին հաստ ու բարակ խողովակներ. Իրանցից եր ցուրտ փչում: Նույնիսկ խողովակները պատած եյին յեղյամով:

Ձկները դարսեցին դարակներում, իսկ ամենախոշորը կախեցին կեռերից:

Կանաչ շիղաձուկն ևս տեղավորվեց դարակում:

Բայց նա յերկար չհանգստացավ: Մի ժամից հետո նրան ուղարկեցին ավելի հեռու — լիֆտով բարձրացրին վերին հարկը ու գցեցին ջրով լիքը մի բակի մեջ: Այնքան շատ եր ջուրը, վոր քիչ մնաց — ձուկը կենդանանար: Մեծ սեղանի վրա ձուկը մաքրեցին ու նորից տարան: Բերեցին խոհանոց ու լավ տապակեցին: Խոհանոցից ուղարկեցին բուֆետ: Այստեղ վրան կանաչի կտրտեցին ու սոուս լցրին:

Ժամը տասնմեկին ձուկը բոլորովին պատրաստ եր:

Դուք կարծում եք, թե հենց այստեղ ել կերամ: Վոչ, դրեցին մի հատուկ ամանի մեջ, վոր կլոր եր, բարձր ու նեղ, լիֆտով իջեցրին ու նորից բեռնատար ավտոյի վրա բարձրացրին:

Ձուկը ճանապարհվեց դեպի գործարան: Յերը շչակը գործարանում ճաշի դադարը հաղորդեց, ձուկը հանեցին փակ ամանի միջից ու դրեցին սկուտեղի մեջ:

Ձուկը դեռ բոլորովին տաք եր:

X

Իսկ վորտեղ յեփվեց կանաչ ձուկը: — Գործարան-խոհանոցում: Գործարան-խոհանոցում այսպիսի կարգ կա. առավոտյան բակն են մտնում բեռնատար ավտոները, — մեկի վրա միս, մյուսի վրա՝ ձկնեղեն, յերրորդի վրա՝ բանջարեղեն և չորրորդի վրա, վոր փակ ե, հաց են բերում կենսապահովի գործարանից:

Ավտոմոբիլները հերթով կանգ են առնում բետոնե փոքրիկ հրապարակի առաջ: Բեռը վոչ թե բարձրացնում են, այլ ուղղակի հրում են, վորովհետև հրապարակը նույն բարձրությունն ունի, ինչ վոր ավտոն: Հրապարակից արկյները, տակառներն ու պարկերը հարթ ճանապարհով գլորվում են ուղղակի նկուղը:

Տներում սովորաբար նկուղները խոնավ են լինում, մոլթ ու կեղտոտ. այնտեղ միայն վառելափայտ ու ածուխ են պահում: Իսկ այստեղ նկուղը մաքուր ե, չոր և միջանցքներն առատորեն լուսավորված են ելեկտրական լույսով:

Յուրաքանչյուր հինգ-վեց քայլի վրա դուռ կա, դռները տանում են դեպի մառան: Մի մառանում կեռերից կախված ե միսը, մյուսում տեղավորված ե ձկնեղենը, յերրորդում պարկերով շաքարը, կրուսյան ու ալյուրը: Մի սենյակում ել դրված են որվա հացն ու հաց կտրող մեքենան:

Հենց ալդպես ել կոչվում ե — հաց կտրող:

Հացը դնում են մի յերկար արկղի մեջ: Բանեցնում են մեքենան, հացը դանդաղորեն առաջ ե սողում: Իսկ վերևից իջնում ե մի լայնաբերան, սուր դանակ: Մի կտոր կտրում ե ու բարձրանում, կտրում ու բարձրանում:

Կտորները դուրս են գալիս բոլորովին իրար նման ու մի չափսի:

XI

Գործարան-խոհանոցում յերեք դուռ կա, վորոնց վրա գրված ե:

ՍՈՒՏՔՆ ԱՐԳԵԼՎՈՒՄ Ե

Ի՞նչ երբ ծանր են, դոների չերեր ապակե փոքրիկ պատուհաններ կան: Պատուհաններից յերևում են միայն մարմարե տատխակները՝ սև շտեպսերներով ու թվատախտակներով: Ել ուրիշ փոշին չի յերևում:

Այստեղ ելեկտրական յենթակայանն է:

Մսաղացները միս են աղում, մսահունցները — խառնում են, հունցում, կարտոֆիլը կճալում են, անիվը պտտեցնում ու լվանում են ափսեները, — այս բոլորը կատարվում են, փորովհետև նկուղում աշխատում են ելեկտրայենթակայանը:

Տներում ամբողջ աշխատանքը կատարվում են կրակով ու ձեռքերով: Իսկ այստեղ կրակի փոխարեն շոգի յե, ձեռքերին ել ոգնում են ելեկտրական մեքենաները:

Նկուղում՝ միջանցքի յերկու ծայրին կա մի-մի դռնակ՝ ելեկտրական զանգի կոճակով ու այսպիսի մակազրույթյամբ.

— «Ս եկ», «Յ նրկու», «Կանգնիր»:

Իրանք վեր հանող մեքենաներն են — լիֆտերը:

Բայց դրանցով մարդիկ չեն բարձրանում: Իրանցով բարձրանում են կրուպան, միսը, բանջարեղենն ու ձկնեղենը: Մթերքի հետ փոշի մի մարդ չի բարձրանում: Յերբ սեղմես «Ս եկ»-կոճակը՝ բարձրացնող մեքենան ինքը կանգ կառնի առաջին հարկում, և դեռ ինքն ել զանգ կտա:

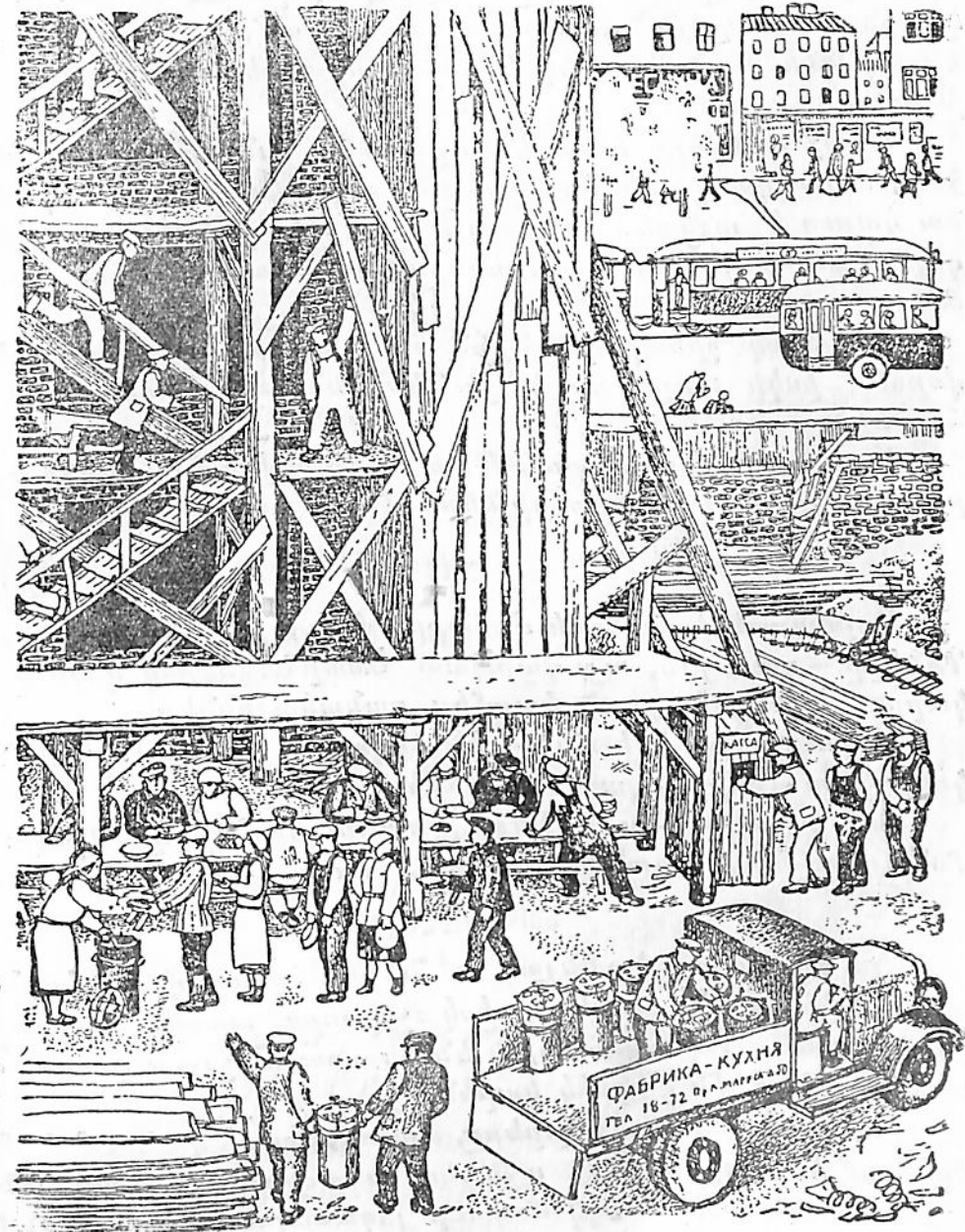
— Յեկանք, ընդունեցեք: —

Վազվդում են մթերքը բոլոր ցեխերում, մի քիչ ել մնում են խոհանոցում ու յերրորդ լիֆտով իջնում ցած: Բայց դա արդեն ել մթերք չի, այլ պատրաստի ճաշ:

Ճաշերը դրված են տեղմունների մեջ: Տերմոսը թնդանոթի արկղի նման են և այնպես կիպ են փակվում, փոր ներսը ամենավին ող չի անցնում:

Տերմոսի մեջ լցրած տաք սուրճը Մոսկվայից կարելի յետանել, մինչև Լենինգրադ: Լենինգրադում փոր բացես — գոլորշի կբարձրանա:

Յերրորդ լիֆտն իջնում են ուղղակի յելքի դռան մոտ:

Այդտեղ նույնպես փոքրիկ հրապարակ կա ու ավտոներ են կանգնած: Սակայն սրանք փոչ թե բերում, այլ տանում են: Նրանք գնում են ֆաբրիկները գործարաններն ու շինարարությունը:

Առաջ բանվորը կեսօրին գրպանից հանում էր մի կտոր հաց, սելյոդկա կամ թթու վարունգ ու նախաճաշում, իսկ հիմա նա կարող է այնպես լավ ճաշել, կարծես թե ինքն է յեկել գործարան-խոհանոց: Ճերմոսներով նա ստանում է նույն տաք ճաշը:

Նույնիսկ շինարարության մեջ աշխատող բանվորները, վորոնք իսկի ճաշարան ել չունեն, նույնպես տերմոսներով ճաշ են ստանում:

Գործարան-խոհանոցը թե իր հաղարավոր հյուրերին է կերակրում, թե ինքն ել ուրիշների մոտ հյուր է գնում:

XII

Գործարան-խոհանոցի մուտքը նման է թատրոնի մուտքին: Դռները — դուռ չեն, այլ դարպաս: Աստիճաններով կողք-կողքի կարող են անցնել քսան կարմիր բանակայիններ:

Ամառը պարտեզի միջով են ճաշարան մտնում: Կան նաև կողքի մուտքեր, — պահեստի դռներ:

Իսկ խոհանոցն ու ցեխերը մտնելու համար կա միայն մի մուտք, այն ել առանձնահատուկ, վոր կոչվում է

ՆԵՐՍ ԹՈՂՆՈՂ:

Դա մի դատարկ սենյակ է: Յերեք պատերի յերկայնքով պահարաններ են շարված, իսկ չորրորդ պատը բազմաթիվ դռներ ունի: Դռները նեղիկ են, յուրաքանչյուր դուռը տանում է դեպի մի փոքրիկ կաբին:

Բանվորը հանում է շորերը, պահարանում կախում և մերկ մտնում է կաբինը: Իսկ այնտեղ առաստաղից առատ անձրև է թափվում: Դուշի տակ մաքուր լողանալուց հետո բանվորը մյուս դռով դուրս է գալիս:

Այնտեղ նրա համար պատրաստ դրված է արտագուստր-նա հագնվում է ու անցնում աշխատանքի:

Այդ «Ներս թողնող»-ի պատճառով մի խոհարար քիչ մնաց վոր աշխատանքից փախչեր:

Իսկ նա լավ խոհարար է, առաջ մեծ ճաշարաններում է աշխատել: Գործարան-խոհանոցում նրան գլխավոր խոհարար նշանակեցին:

Առաջին անգամ նա յեկավ աշխատանքի, հանեց վերարկուն, կախեց պահարանում ու դարձավ դեպի դուռը: Ուղղում էր ուղիղ գնալ խոհանոց: Հենց վոր դուռը քաշեց, մի այնպիսի առատ անձրև թափվեց գլխին, վոր խեղճը յետ փախավ:

Նա արագ փակեց դուռն ու սկսեց բղավել:

— Վարիչ, ընկեր վարիչ, աշխատեղ կտուրը կաթում է:

Վաղեց վարիչը:

— Վճրտեղ է կաթում:

Նայեց ու ասում է.

— Այդպես ել հարկավոր է: Ձուրը տաք է, հանգիստ լողացեք ու անցեք:

— Ինչո՞ւ պիտի յես ձեզ մոտ լողանամ: Յես փոչ թե բազնիք եմ յեկել, այլ խոհանոց: Աշխատանքի յեմ յեկել, կաշխատեմ, — ասում է խոհարարը:

— Մեղ մոտ սանիտարական պայմաններն ամենագլխավոր տեղն են բռնում, — ասում է վարիչը:

— Իսկ յես վարակի՞չ եմ, ինչ է: Բարկացավ խոհարարը. խլեց վերարկուն ու մի թևը նոր եր հագել հանկարծ միջանցքից բղավեցին:

— Ընկեր վարիչ, ընկեր վարիչ, աջ կողմի խորովարան (ДУХОВКА) չի աշխատում:

— Ինչո՞ւ չի աշխատում, — գոռում ե վարիչը:

— Ձեռք իմանում: Մի կողմից այրվում ե, մյուս կողմից չի յեփվում:

— Պետք ե աշխատի, — ասում ե խոհարարը: — Կնշանակի դռնակն ամուր չեք փակել, թավան ճիշտ չեք դրել, դրա համար ել չի լինում:

Իսկ ինքը շտապ վերարկուն ե հագնում:

— Վո՞չ մի կերպ չի լինում, — բղավում են նորից: — Փչացել ե:

— Հետը վարվել չեք իմանում, իհարկե կփչանա: Այ, յեկեք յես ձեզ ցույց տամ:

Իարկացավ խոհարարը, հանեց շորերն ու մերկ կանգնեց ջրի տակ:

Իսկ հիմա այդ նույն խոհարարն ամենից ավելի յիրկար ե կանգնում ջրի տակ, — թե տշխատանքից առաջ, թե աշխատանքից հետո:

Բոլորը գուրս են գալիս, իսկ նա դեռ փնջացնում ե, հևում ու լողանում:

— Լավ կարգ ե, — ասում ե նա:

XIII

Պուտիլովի գործարանում տրակտորներ են շինում: «Կարմիր յեռանկյուն» գործարանում — կրկնակոշիկներ են պատրաստում: Տեքստիլ գործարանում — կտորեղեն:

Իսկ գործարան-խոհանոցում ինչ են պատրաստում. —

Ճաշ:

Տանը տրակտոր չես կարող շինել, կրկնակոշիկ նույնպես չես կարող: Գյուղերում տեղ-տեղ կտոր են գործում տանը, բայց բոլորովին այնպես չի լինում, ինչպես գործարանում գործված կտորը: Իսկ սուս ու կոտլետ ամեն մի կին իր տանը պատրաստում ե:

Իսկ ինչի՞ համար են կառուցել գործարան-խոհանոցը:

Լենինգրադի մեծ տներում լինում է մոտ հարյուրական բնակարան: Սմեն մի բնակարանում — մեկ խոհանոց: Յուրաքանչյուր խոհանոցում — պլիտա, սեղան, պրիմուս, մրոտված կաթսաներ, ամանեղեն, մի դույլ՝ ածուխի համար, մի դույլ՝ աղբի համար:

Բնակարանում նեղվածք է, իսկ խոհանոցում ապրել չի կարելի: Ուրեմն մի ամբողջ սենյակ անպետքանում է պլիտայի ու պրիմուսի պատճառով:

Առավոտյան բանվորները գնում են գործարան, ծառայողները — ծառայության, իսկ տնտեսուհիները գնում են շուկա: Նրանք յերկու ժամ վազվզում են շուկայում, յերեք ժամ ճաշ են պատրաստում: Լնտանիքին կերակրում են թե չե, նորից խոհանոց են վազում՝ ամանեղենը լվանալու: Ամբողջ որը գրադվում են դրանով:

Գործարան-խոհանոցում պատրաստում են որական քսան չորս հազար բաժին ճաշ:

Քանի՞ տնտեսուհի յե հարկավոր, վորպեսզի տանը քսան չորս հազար բաժին ճաշ պատրաստվի:

Սա ենք թե յուրաքանչյուր տնտեսուհին հինգ մարդ է կերակրելու:

Քանի՞ տնտեսուհի հարկավոր կլինի: — Չորս հազար ութ հարյուր:

Համարյա թե հինգ հազար տնտեսուհի: Իսկ գործարան-խոհանոցում աշխատում են ընդամենը չորս հարյուր բանվոր:

Այ թե խոհանոցի հոգսից քանի մարդ կարող է ազատել մի գործարան-խոհանոցը —

չորս հազար չորս հարյուր:

Իսկ չորս հազար չորս հարյուր մարդն ինչ չի կարող ա-նել, — ինչքան կտոր կգործի, քանի՞ զգեստ կկարի, քանի՞ կոշիկ կկարի:

Ուրեմն փոչ թե միայն բնակարանում մի սենյակ է ան-

պետքանում ճաշ յեփելու պատ-ճառով, այլ և մարդիկ են իղուր տեղն աշխատում:

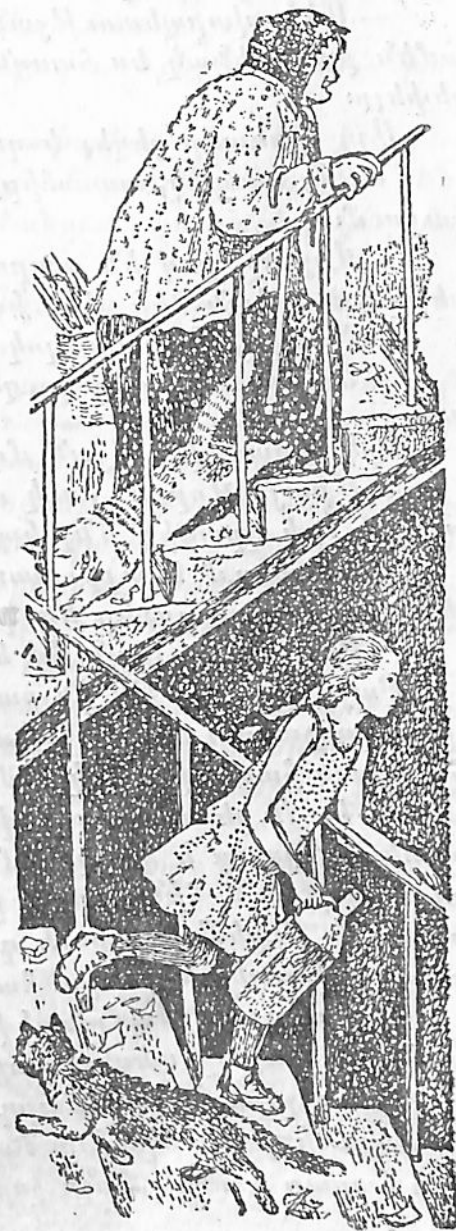
Մեր շենքում ապրում է մի պա-ռավ կին: Նա յոթանասուն հինգ տարեկան է: Սմեն առավոտ նա ցած է իջնում հինգերորդ հար-կից — մի ձեռքով հենված ձեռնա-փայտին, իսկ մյուսով բռնում է ճաղերից: Թևից կախված է զամ-բյուղը: Նա գնում է շուկա — մը-թերք գնելու:

Առաջ այդ պառավ կինն առանց ձեռնափայտի յեր ման գալիս, և այդքան կուզիկ չեր:

Իսկ սրանից շատ առաջ նա ջա-հել եր և աստիճաններով ցած իջ-նելիս՝ մի շնչով վազում եր, զամ-բյուղը ֆափահարելով:

Յերբ նա տասն և հինգ տարեկան եր — իր հոր ու յեղբայրների հա-մար եր ճաշ յեփում: Յերբ յերե-սուն տարեկան եր — յեփում եր ամուսնու և յերեխաների համար: Իսկ հիմա նա պատրաստում է թոռների համար: Կարդալ-գրել նա չի սովորել, — ժամանակ չի ունեցել: Վատ է կարում — ժամա-նակ չունի:

Դե, դրա փոխարեն, ուրեմն այդ կինը շատ լավ ճաշ է յեփում: — Չե՞ վոր իր ամբողջ կյանքում նա մի-այն ճաշ է յեփել:

Բայց վոչ, նա միայն գիտի շէի ու բորշէ յեփել, կոտլետ ու շիլա պատրաստել:

— Մեծ վարպետութեան չես հասնի, — ասում է նա. — յերբ ամեն բան մենակ ես հասցնում թե գնելը, թե լվանալը թե յեփելը:

Այդ պառավը յեղել է զանազան քաղաքներում:

— Դե, տատիկ, պատմիր, ինչպէս են ապրում Կոնստոյ քաղաքում:

— Վոչինչ, լավ են ապրում: Նրանց մոտ բոլոր վառարանները ուղտական ձևի յեն, իսկ դուխովկա չունեն:

— Տատիկ, Արխանգելսկում շատ ցուրտ է լինում:

— Ցուրտ է: Զուկը կուզես ամբողջ ձմեռը պահիր, չի փչանա:

Իսկ հեղափոխութեան մասին նա այսպես է պատմում.

— Միայն Վոբլա ձուկ ու ցուրտ տարած կարտոֆիլ է յին տալիս: Իսկ դրանից ինչ կպատրաստվի:

Զարմանում է այդ պառավը, յերբ կանայք աշխատանքի յեն գնում կամ գրքեր են կարդում:

— Իսկ դրանց ճաշն ո՞վ է յեփում, — ասում է նա:

Բայց գիտե՞ք, թե ինչքան յերկար ժամանակ է, վոր այդ կինը չարչարվում է խոհանոցում: Սկսել է նա տասն և հինգ տարեկան հասակից, իսկ հիմա արդեն յոթանասուն հինգ տարեկան է: Ուրեմն ամբողջ վաթսուն տարի յե, ինչ նա տան տնտեսութեամբ է զբաղվում: Տարին բաղկացած է յերեք հարյուր վաթսուն հինգ օրից, իսկ օրական նա տասը ժամ է աշխատում: Ուրեմն, դուրս է գալիս, վոր այդ պառավը պիտայի առաջ աշխատել է յերկու հարյուր տասնեփննը հազար ժամ:

Յե՛վ այդքան ժամանակվա ընթացքում նա վոչինչ չի սովորել, վոչինչ չի տեսել, բացի իր պիտայից:

Քսան չորս հազար մարդ կերակրելու համար հինգ հազար տնտեսուհի յե հարկավոր: Իսկ գործարան-խոհանոցում քսան-չորս հազար բաժին ճաշը չորս հարյուր բանվորն է պատրաստում:

Բայց ինչպէս են նրանք հասցնում:

Նրանք հասցնում են, վորով ետեւ սա վոչ թե խոհանոց է, այլ գործարան: Գործարանում ամեն վոք գիտի իր գործը: Այստեղ ամեն մի աշխատանքի համար հատուկ տեղ կա:

Իսկ ինչո՞ւ չի կարելի այդպես լավ սարքել նաև տան խոհանոցը:

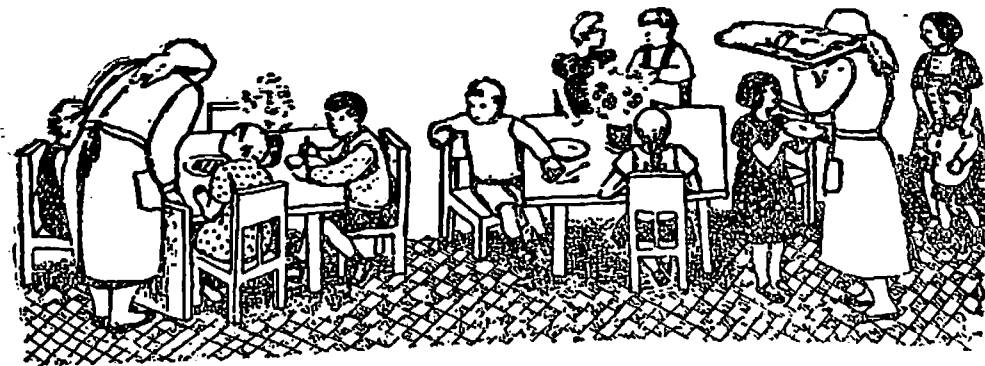
Տանը մի կին է աշխատում և ստիպված է ամեն ինչ ինքն անել. իսկ գործարան-խոհանոցում բանվորները շատ են, ու կարելի յե աշխատանքի բաժանում կատարել, ինչպես հարկն է:

Տան խոհանոցը փոքր է, նեղլիկ, իսկ գործարան-խոհանոցը զբաղեցնում է յերեք հարկ:

Տանն ի՞նչ մեքենաներ կան վոր: Միայն մսաղացն է, այն էլ վոչ բոլոր տներում: Իսկ գործարան-խոհանոցն իր ելեկտրական յենթակայանն ունի և տասնյակ մեքենաներ:

Տնտեսուհիները կարող են թույնել իրենց խոհանոցները, պրիմուսներն ու կաթսաները: Նրանք կարող են աշխատել գործարանում, ուսում առնել ու սովորեցնել յերեխաներին: Կա-ծարանում, ուսում առնել ու սովորեցնել յերեխաներին: Կարող են ամուսինների ու յեղբայրների հետ միասին սոցիալիստական պիտութիոն կառուցել և կառավարել այդ պետութիոնը: Գործարան-խոհանոցը կազմաւորի նրանց ձանձրալի ու թշուշը: Գործարան-խոհանոցը աշխատանքից: Գործարան-խոհանոցը կպատրաստի նրանց ճաշը ու նրանց փոխարեն կլվանա ամանեղենը:

Ահա թե ինչու յենք գործարան-խոհանոց կառուցում:

Вкладн Л. _____

9122 40 ч.

249

2855
15-1591a

Т. ГАББЕН Э. ЗАДУНАЙСКАЯ
ПОВАР НА ВЕСЬ ГОРОД
ГНЗ СС РА 1936 ЭРИВАНЬ